

torateloheim.org

תורת אלהים: נספח 4: שיער וזקן אצל המאמין

מצווה כה פשוטה מאלוהים, אך לחלוטין מתעלמים ממנה

המצווה בויקרא י"ט 27

אין כל הצדקה מקראית לכך שכמעט כל הזרמים הנוצריים מתעלמים מהמצווה של אלוהים לגבי שמירת שיער וזקן כפי שה' מתאר.

אנו יודעים שזוהי מצווה שנשמרה בנאמנות על ידי כל היהודים בתקופה המקראית ללא הפסקה, כפי שהיהודים האורתודוקסים הקיצוניים של היום ממשיכים לקיים אותה, אם כי עם פרטים שאינם מקראיים עקב חוסר הבנה רבנית של הפסוק.

אין ספק שגם ישוע, יחד עם כל שליחיו ותלמידיו, שמרו בנאמנות את כל המצוות שבתורה, כולל ויקרא י"ט 27:

"לא תקפו פֶּאת ראשְכֶם, וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פֶּאת זָקְנְךָ".

השפעה יוונית ורומית

הנוצרים הראשונים החלו לסטות מהמצווה לגבי השיער והזקן, בעיקר בשל השפעות תרבותיות במהלך המאות הראשונות של התקופה הנוצרית.

נורמות תרבותיות והתפשרות

כאשר הנצרות התפשטה ברחבי העולם היווני-רומי, המתגיירים החדשים הביאו עימם את מנהגייהם התרבותיים. גם היוונים וגם הרומאים הקפידו על היגיינה וטיפול שכלל גילוח וקיצוץ שיער וזקן. מנהגים אלו החלו להשפיע על המנהגים של הגויים הנוצרים.

הנוצרים הראשונים הושפעו מהמראה של הרומאים והיוונים והחלו לזלזל בתורת ה' לגבי שמירת השיער והזקן שלהם.

כשלון הכנסייה בעמידה איתנה

זה היה צריך להיות הזמן שבו מנהיגי הכנסייה עומדים איתנים ומדגישים את הצורך לשמור על נאמנות להוראות הנביאים ולישוע, ללא קשר לערכים ולנורמות תרבותיות.

הם לא היו צריכים להתפשר על אף אחת ממצוות ה'. עם זאת, חוסר הנחישות הזו הועבר מדור לדור, וכתוצאה מכך נוצר עם מוחלש ביכולתו להישאר נאמן לתורת ה'.

השארית ששמר ה'

חולשה זו נמשכת עד היום, והכנסייה שאנו רואים כיום רחוקה מאוד מזו שישוע ייסד. הסיבה היחידה שהיא עדיין קיימת היא שכמו תמיד, אלוהים שמר לו שארית: "וְהַשְׂאֲרִיתִי בִּישְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים, כָּל הַבְּרָכִים אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לְבַעַל וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא נָשַׁק לִזְנוֹ" (מלכים א' י"ט 18).

חשיבות המצווה

המצווה לגבי השיער והזקן היא תזכורת מוחשית לציות ולהיבדלות מהשפעות העולם. היא משקפת אורח חיים המקדש את הוראות אלוהים על פני נורמות תרבותיות או חברתיות.

אין פסוק בכתובים שמראה שה' ביטל את מצוותו לגבי השיער והזקן. ישוע ותלמידיו שמרו את שיערם וזקנם לפי התורה.

ישוע ושליחיו שימשו דוגמה לציות זה, והדוגמה שלהם צריכה לעורר השראה במאמינים המודרניים להחזיר מצווה זו, שלרוב מתעלמים ממנה, כחלק מנאמנותם לתורת ה' הקדושה.

ישוע זקנו ושערו

ישוע כדוגמה העליונה

ישוע המשיח, דרך חייו, נתן לנו את הדוגמה העליונה כיצד כל מי שמבקש חיי עולם צריך לחיות בעולם הזה. הוא הדגים את החשיבות שבשמירת כל מצוות האב, כולל המצווה הנוגעת לשיער ולזקן של בניו.

לדוגמה זו יש חשיבות בשני היבטים מרכזיים: עבור בני דורו ועבור הדורות הבאים של תלמידיו.

אתגר המסורות הרבניות

בימיו, דבקותו של ישוע בתורה נועדה להתמודד עם רבות מהלכות החכמים ששלטו בחיי היהודים. הלכות אלו נראו נאמנות במיוחד לתורה, אך למעשה היו בעיקר מסורות אנושיות שנועדו לשמור את האנשים "כבולים" למסורות אלו.

ציות טהור ובלתי מזויף

על ידי שמירה נאמנה של התורה—כולל המצוות הנוגעות לזקנו ולשערו—ישוע אתגר עיוותים אלו והציג דוגמה טהורה ובלתי מזויפת של ציות לחוקי אלוהים.

זקנו של ישוע בנבואה ובסבלו

חשיבותו של זקנו של ישוע באה לידי ביטוי גם בנבואה וגם בסבלו. בנבואת ישעיהו על עינוייו של המשיח, כאמור בעבד הסובל, אחת ההתעללויות שישוע סבל הייתה תלישת זקנו: "גִּי נִתְּתִי לְמַכִּים וּלְחֹטְפֵי כְּנִי לְמַרְטִים כִּי לֹא הִסְתַּרְתִּי מְקַלְמוֹת נְרִק" (ישעיהו נ:ו).

פרט זה מדגיש לא רק את סבלו הפיזי של ישוע, אלא גם את נאמנותו הבלתי מתפשרת למצוות אלוהים, אפילו מול עינויים בלתי נתפסים. דוגמתו נותרת תזכורת עוצמתית למאמיניו כיום לכבד את חוקי אלוהים בכל היבטי חייהם, בדיוק כפי שהוא עשה.

כיצד לקיים נכונה את המצווה הנצחית הזאת

אורך השיער והזקן

גברים צריכים לשמור על שערם וזקנם באורך שמבהיר כי יש להם שניהם, גם כאשר רואים אותם ממרחק. לא ארוך מדי ולא קצר מדי, אך החשש העיקרי הוא שלא לקצר מדי את השיער או את הזקן.

אין לגלח את קווי המתאר הטבעיים

אין לגלח את השיער והזקן בקווי המתאר הטבעיים שלהם. זהו ההיבט המרכזי של המצווה, המתמקד במילה העברית פאה (פאה), שמשמעותה קו מתאר, קצה, גבול, פינה או צד. אין הכוונה לאורך כל שיער, אלא לקווים הטבעיים של השיער והזקן. למשל, אותה מילה פאה משמשת בהתייחסות לקצות השדה: "וּבְקִצְרְכֶם אֶת קִצִּיר אֲרֻצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֶךְ לְקַצֹּר וְלִקֵּט קִצִּירְךָ לֹא תִלְקֹט" (ויקרא יט:ט).

ברור שאין כאן התייחסות לאורך או גובה החיטה (או כל צמח אחר), אלא לגבולות השדה עצמו. אותו עיקרון חל גם על השיער והזקן.

1. **שמירה על נראות:** השיער והזקן צריכים להיות נוכחים ונראים לעין, תוך שמירה על הייחוד שאלוהים ציווה.
2. **שמירה על קווי המתאר הטבעיים:** הימנעות מגילוח או שינוי קווי המתאר של קו השיער והזקן.

על ידי דבקות בעקרונות אלו, גברים יכולים לשמור על מצווה אלוהית זו בנאמנות, לכבד את מצוות אלוהים הנצחיות ולהישאר נאמנים לייעודו של עם קדוש.

השיער והזקן לכל איש ירא אלוהים והולך אחרי בנו, ישוע המשיח

נכון

קו המתאר של השיער (מכל הצדדים), הזקן (כולל הצוואר) והשפם הוא טבעי. לא נעשה בהם שינוי

לא נכון

קו המתאר הטבעי של השיער, הזקן והשפם שונה

torahelohim.org

טיעונים לא תקפים לאי קיום מצווה זו של אלוהים:

טיעון לא תקף:

"רק מי שרוצה לגדל זקן צריך לציית"

חלק מהגברים, כולל מנהיגים משיחיים, טוענים שהם אינם מחויבים לציית למצווה זו משום שהם מגלים לחלוטין את זקנם. לפי טענה חסרת היגיון זו, המצווה חלה רק אם אדם בוחר "לגדל זקן". במילים אחרות, רק אם אדם ירצה לגדל זקן (או שיער) יהיה עליו לציית להוראותיו של אלוהים.

הנימוק הנוח הזה אינו מופיע בכתובים הקדושים. אין שם "אם" או "במקרה ש", אלא הוראות ברורות כיצד יש לטפל בשיער ובזקן. לפי אותו היגיון, אפשר גם לבטל מצוות אחרות, כגון השבת:

- "אינני צריך לשמור את היום השביעי כי אינני מקדש שום יום," או
- "אינני צריך לדאוג לגבי מאכלות אסורים כי אני אף פעם לא שואל איזה סוג בשר נמצא בצלחתי."

גישה כזו אינה משכנעת את אלוהים, שכן הוא רואה שהאדם אינו מתייחס לחוקיו כמקור לעונג אלא כעול שהיה מעדיף שלא היה קיים. גישה זו מנוגדת לחלוטין לגישת מזמורי תהילים:
"ה' הורני דרך חקיה ואצקנה עקב. הבינני ואצקנה תורתך ואשמרנה בכל לב" (תהילים קיט:לג-לד).

טיעון לא תקף:

"המצווה על הזקן והשיער קשורה למנהגים פגאניים של עמי הסביבה"

המצווה על השיער והזקן מתפרשת לעיתים בטעות כקשורה לטקסים פגאניים הנוגעים למתים, רק משום שהפסוקים הסמוכים באותו הפרק אוסרים מנהגים אסורים אחרים. אך כאשר בוחנים את ההקשר ואת המסורת היהודית, ברור כי לפרשנות זו אין בסיס איתן בכתובים.

מצווה זו היא הוראה ברורה הנוגעת למראה אישי, ללא אזכור כלשהו של מנהגים פגאניים הקשורים למתים או לכל פולחן אחר.

ההקשר הרחב של ויקרא יט

ויקרא יט:א-לז כולל מגוון רחב של חוקים המכסים היבטים שונים של חיי היומיום והמוסר. חוקים אלו כוללים ציוויים כגון:

- איסור על עיסוק בניחוש וכשפים (ויקרא יט:כו)
- איסור על חיתוכי גוף או קעקועים למתים (ויקרא יט:כח)
- איסור על זנות (ויקרא יט:כט)
- ציווי להיטיב עם הגרים (ויקרא יט:לג-לד)
- כיבוד הזקנים (ויקרא יט:לב)
- שימוש במידות ומשקולות כנות (ויקרא יט:לז-לח)
- איסור על זריעה של שני מינים בשדה אחד (ויקרא יט:יט)

כל אחת מהמצוות הללו משקפת את דאגתו המיוחדת של אלוהים לקדושה ולסדר בתוך עם ישראל. לכן, חיוני לבחון כל מצווה בפני עצמה. לא ניתן פשוט לטעון שהמצווה לא לגלח את השיער והזקן (ויקרא יט:כז) קשורה לטקסים פגאניים רק מפני שבפסוק כ"ח מוזכר איסור חיתוך הגוף למתים ובפסוק כ"ו מוזכר איסור הכשפים.

אין יוצאים מן הכלל בכתובים

למרות שישנם פסוקים בתנ"ך המקשרים גילוח שיער וזקן לאבלות, בשום מקום בכתובים אין הוראה לפיה גבר רשאי לגלח את שיערו וזקנו **כל עוד אין זה כסימן לאבלות**.

תוספת תנאי זה למצווה היא המצאה אנושית—ניסיון ליצור חריגים שאלוהים לא כלל בחוקו. פרשנות כזו מוסיפה סעיפים שאינם בטקסט המקודש, מה שחושף חיפוש אחר הצדקות להימנעות מציות מלא.

התאמת המצוות לפי נוחות היא מרד

הגישה של התאמת המצוות לפי נוחות אישית, במקום לציית למה שנצטוונו בבירור, מנוגדת לרוח הכניעה לרצון אלוהים. הפסוקים המזכירים גילוח למתים משמשים כאזהרה לכך שהתירוץ הזה אינו מצדיק הפרת המצווה לגבי השיער והזקן.

היהודים האורתודוקסים

הבנתם את המצווה

למרות שיש להם הבנה שגויה בנוגע לפרטים מסוימים בקשר לתספורת ולגילוח הזקן, היהודים האורתודוקסים, מאז ימי קדם, תמיד הבינו כי המצווה בויקרא יט:כז נפרדת מחוקים הנוגעים למנהגים פגאניים.

הם שומרים על הבחנה זו, מתוך הכרה בכך שהאיסור משקף עיקרון של קדושה והיבדלות, שאינו קשור לאבלות או פולחן אלילי.

ניתוח המונחים העבריים

המילים העבריות בפסוק 27, כמו *תקיפו* (taqqifu), שמשמעותה "לחתוך או לגלח מסביב", ו-*תשחית* (*tashchit*), שמשמעותה "להשחית" או "להרוס", מצביעות על איסור לשנות את המראה הטבעי של האדם בדרך שמבזה את הדמות הקדושה שאלוהים מצפה מעמו לשמור.

אין כל קשר ישיר למנהגים פגאניים המוזכרים בפסוקים הקודמים או הבאים אחריו.

המצווה כעיקרון של קדושה

לטעון כי ויקרא יט:כז קשור לטקסים פגאניים זו טעות ואי דיוק. פסוק זה הוא חלק מקובץ מצוות המכוונות להדריך את התנהגותם ומראם של בני ישראל, והוא תמיד הובן כצו נפרד, שאינו קשור לאבלות או לטקסים אליליים אחרים.

תורתו ודוגמתו של ישוע

העוקב האמיתי אחר המשיח משתמש בחייו כדגם לכל דבר. ישוע הבהיר שאם אנו אוהבים אותו, נקיים את דברי האב והבן.

זהו תנאי שלא נועד לחלשים, אלא למי שעניו נשואות אל מלכות אלוהים ומוכן לעשות כל שיידרש כדי להשיג חיי נצח—even אם זה יגרום להתנגדות מצד חברים, הכנסייה או המשפחה.

מצוות שהתעלמו מהן רוב הנצרות

המצוות הנוגעות לשיער ולזקן, ציצית, מילה, שבת, ומאכלות אסורים נזנחו על ידי רוב מוחלט של הנצרות. אלו שמסרבים ללכת עם הזרם יעמדו בוודאי מול רדיפה, בדיוק כפי שישוע אמר לנו.

ציות לאלוהים דורש אומץ, אך השכר הוא חיי נצח.